

**Posudek diplomové práce Jana Tajera: Neolitické a eneolitické osídlení Karlovarského kraje – Neolithic and Eneolithic Settlement of Karlovy Vary Region**, 68 str. textu s literaturou, 19 str. příloh (tabelace analýz, grafy, mapky), 98 str. soupisu s vyobrazením artefaktů. Praha 2023, Univerzita Karlova.

Archeologie oblastí s nedostatečným, ba v kontextu jiných regionů mizivým počtem dochovaných nálezů a příslušných komplexnějších kontextů na jedné straně vždy nabízí možnost v zásadě málo komplikovaného vyhodnocení, na straně druhé je v daném ohledu velmi obtížné přinést nová zjištění, která by se nějakým způsobem výrazněji odlišovala od pokusů předchozích. Případ Karlovarska je přímo klasickým případem takovéto oblasti, a to zejména pro období staršího zemědělského pravěku, myšleno neolitu a eneolitu (ca 5300 až 2200 př. Kr.). Prameny z novější doby, tedy v minulosti literárně ještě neuchopené, téměř nejsou k dispozici, a to za stavu, kdy se ty starší již staly předmětem analýzy pro souhrny podobného regionálně-archeologického komplexnějšího zaměření (*Plesl 1958, Plesl – Hájek – Martínek 1983*).

Nepochybně i z tohoto důvodu autor založil svou diplomovou práci hlavně na přírodovědných analýzách dochovaného materiálu (převážně broušená industrie, proto petrografická a rentgeno-fluorescenční analýza), které přinesly svoje výsledky v podobě zjištění o dominantním používání jistebských metabazitů, doplněných i o místní zdroje z regionu Doupovských hor. V tomto ohledu je práce jistě objevná, stejně jako je sympatická autorova snaha definovat pravděpodobnou sídelně-ekonomickou podobu Karlovarska ve starším pravěku, očekával bych ovšem přece jen i podrobnější zasvěcení do problematiky neolitické a eneolitické broušené industrie, zejména možností jejího standardního třídění, pojmosloví a datování (namátkou *Buchvaldek 1967, 51–58; Vencl 1960; Zápotocký 1966; týž 2002*). V práci zcela chybí zdůvodnění, proč je ten který artefakt řazen do neolitu, eneolitu, nebo obecně neolitu/eneolitu, případně jejich stupňů, archeologických kultur atp. (například časně eneolitické sekery s hrotitým týlem na str. 107, 109 a 124 jsou jednou datovány jako neolit/eneolit, podruhé jako eneolit/eneolit – patrně překlep, který se ovšem vyskytuje u více položek, a potřetí jako časný eneolit; sekeromlat z Andělské hory, str. 86, datovaný jako neolit-eneolit, formálně odpovídá sekeromlatům kultury vypíchané, srv. *Pavlu /ed./ – Zápotocká 2007, obr. 39*).

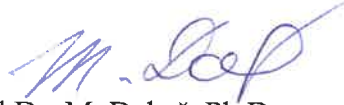
V soupise předmětů, jinak fotograficky odpovídajícím způsobem dokumentovaných, se bohužel nacházejí heuristické nedůslednosti, které potom mají rovněž dopad na vyhodnocení souboru. Ze Střížova jsou na str. 170 a 171 uvedeny sekeromlat a sekera bez dalších okolností,

tedy jako ojedinělé nálezy, datované jako eneolit. Přitom ze starší literatury a pramenů je zřejmě, že jde pravděpodobně o celek, možná hrob kultury se šňůrovou keramikou (oba artefakty nalezeny v roce 1934 při kopání studny na poli firmy J. a K. Brosch na ppč. 19/1, viz Steidelův rukopis Vor- und Frühgeschichte im Egerland, č. 18; hlášení L. Horákové-Jansové CTX195101527 v archivu ARÚP; *Buchvaldek 1967*, 151).

Nejasnosti v datování artefaktů pak nepochybně degradují např. závěry týkající se vzájemných proporcí typů surovin užívaných v neolitu a eneolitu a případná další vyhodnocení.

Přes výše uvedené výhrady však dle mého soudu autor splnil požadavky kladené na diplomní práce a proto ji **doporučuji** k obhájení a navrhuji známku **dobře**.

V Praze dne 15. 6. 2023

  
PhDr. M. Dobeš, Ph.D.

#### Literatura

- Buchvaldek, M. 1967: Die Schnurkeramik in Böhmen. Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et historica monographia 19. Praha.*
- Pavlu, I. (ed.) Zápotocká, M. 2007: Archeologie pravěkých Čech/3. Neolit, Praha.*
- Plesl, E. 1958: Horní Poohří v Pravěku III. Od nejstarších zemědělců do počátků dějin. In: Karlovarsko – vlastivědný sborník. Karlovy Vary, 23–31.*
- Plesl, E. – Hájek, L. – Martínek, J. 1983: Pravěk Karlovarska a Sokolovska. Katalog*
- Vencl, S. 1960: Kamenné nástroje prvních zemědělců ve střední Evropě, Sborník Národního musea v Praze. Řada A – Historie 14, 1–91.*
- Zápotocký, M. 1966: Streitäxte und Streitaxtkulturen, Památky archeologické, 57, 172–209.*
- Zápotocký, M. 2002: Eneolitická broušená industrie a osídlení v regionu Čáslav – Kutná Hora. In: I. Pavlu (ed.), Bylany, Varia 2, Praha, 159–228.*